

EUROPOS
KOMISIJA

Bruselis, 2014 08 28
COM(2014) 537 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Europos Sąjungos humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos politikos bei jos
įgyvendinimo 2013 m. metinė ataskaita**

Turinys

Svarbiausia veikla	3
Padėtis pasaulyje.....	4
<i>Ekstremaliųjų situacijų daugėja</i>	4
<i>Tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimai</i>	5
<i>Ekonominis sunkmetis</i>	5
Humanitarinės pagalbos OPERACIJOS.....	6
<i>Pasirengimas nelaimėms ir atsparumas</i>	11
<i>ES iniciatyva „Taikos vaikai“</i>	12
<i>Sąsajos su kitomis ES priemonėmis</i>	12
Civilinės saugos operacijos.....	12
Finansiniai ir žmogiškieji ištekliai.....	14
Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos politika	17
Išvada	19

Įvadas

Šioje metinėje ataskaitoje apžvelgiami pagrindiniai Europos Komisijos laimėjimai ir veikla humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos politikos srityje, visų pirma Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinio direktorato (ECHO GD) 2013 m. vykdyta veikla. Nors visi nudirbti darbai ir atlikti veiksmai išsamiai neaptariami, ataskaitoje pristatoma svarbiausia veikla ir esminiai pokyčiai.

ECHO GD įgaliojimai apima tiek humanitarinę pagalbą, tiek civilinę saugą. Europos Sąjunga (ES), teikdama skubią ir efektyvią pagalbą tiesiogiai nuo nelaimių nukentėjusiems žmonėms, naudojami dviem pagrindiniais mechanizmais.

ES **humanitarinė pagalba** teikiama nuo nelaimių nukentėjusiems trečiųjų šalių gyventojams. Ja gelbstimi nukentėjusieji nuo gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių ir padedama bendruomenėms, kurias ištinka pasikartojančios krizės, pasirengti būsimų ekstremaliųjų situacijų poveikiui. Be humanitarinės pagalbos, ir Europos Sąjungoje, ir už jos ribų vykdomos **civilinės saugos** operacijos, kuriomis teikiama skubi parama – siunčiamos ekspertų komandos ir gelbėjimo įranga ir realiu laiku stebimos vykstančios nelaimės.

Kai nutinka nelaimė, pagalbos reikia iškart. Tad laiku suteikta ir efektyvi tarptautinės bendruomenės pagalba gali lemti, ar žmonės išgyvens, ar mirs. **ES bei jos valstybės narės teikia daugiau kaip pusę¹ pasaulinių lėšų, skirtų gaivalines ir žmogaus sukeltas nelaimes patyrusių asmenų poreikiams patenkinti.** Savo humanitariniais veiksmais ES nedelsdama reaguoja į nelaimes, parengia bendruomenes būsimiems sunkumams ir ryžtingai skatina laikytis tarptautinės humanitarinės teisės.

SVARBIAUSIA VEIKLA

Naudodamasi humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos priemonėmis 2013 m. ES suteikė didelę reikmėmis grindžiamą skubią pagalbą ir **iš viso šiuo tikslu skyrė 1 353 mln. EUR².**

Kai kurie svarbiausi faktai ir skaičiai:

- padėta maždaug **124 mln.³** gaivalines ar žmogaus sukeltas nelaimes arba užsitęsusias krizes patyrusių **asmenų**;
- humanitarinė pagalba suteikta **daugiau kaip 90 ES nepriklausančių šalių**;
- ES kartu su valstybėmis narėmis padėjo spręsti **visas dideles** pasaulines **krizes**, visų pirma ėmėsi veiksmų dėl krizės Sirijoje, ir suteikė **daugiausia tarptautinės paramos**;
- dėl ypač didelės nelaimės, kurią Filipinuose sukėlė taifūnas „Haiyan“, sutelktos **beprecedentės ES šalių bendradarbiavimo pastangos**; be pagalbos natūra, ES bei jos valstybės narės skyrė 180 mln. EUR;
- patvirtinta **ES pagalbos savanorių iniciatyva⁴**; pagal ją 2014–2020 m. savanoriams bus pasiūlyta 18 000 savanorystės vietų;

¹ Turimais naujausiais duomenimis (2013 m.) (*Global Humanitarian Assistance*: <http://www.globalhumanitarianassistance.org>).

² 1 326 mln. EUR humanitarinei pagalbai ir 27 mln. EUR civilinei saugai (20 mln. EUR ES viduje, 7 mln. EUR už ES ribų).

³ Iš kurių 106 mln. gavo humanitarinę pagalbą ir pagalbą maisto srityje, o 18 mln. pagalba suteikta pagal pasirengimo nelaimėms programas.

⁴ Reglamentas (ES) Nr. 375/2014 dėl ES pagalbos savanorių iniciatyvos priimtas 2014 m. balandžio 3 d. Inicatyvoje 2014–2020 m. dalyvaus apie 18 000 asmenų: ES piliečiai bus siunčiami savanoriauti, bus mokomi nelaimę patyrusių ne ES šalių piliečiai, be to, bus siūloma internetinės savanorystės galimybių. Daugiau informacijos pateikta <http://ec.europa.eu/echo/en/what/humanitarian-aid/eu-aid-volunteers>.

- **36 kartus** pasinaudota **ES civilinės saugos mechanizmu**⁵ (gavus pagalbos prašymus, išankstinius įspėjimus ir (arba) vykdant stebėseną).

Svarbus tikslas pasiektas, kai 2013 m. gegužės mėn. iškilmingai atidarytas **Reagavimo į nelaimes koordinavimo centras (RNKC)**, dėl kurio operacijų valdymas tapo gerokai paprastesnis, ypač kiek tai susiję su veiksmų koordinavimu ir reagavimu į nelaimes, nes sukurta visą parą be poilsio dienų veikianti veiksminga budėjimo sistema (nuo 2013 m. spalio 1 d.). Svarbiausia centro misija – remti veiklą, rengti integruotas informuotumo apie padėtį ataskaitas ir analizę, kad būtų užtikrintas veiksmų koordinavimas tiek teikiant humanitarinę pagalbą, tiek įgyvendinant civilinės saugos priemones.

PADĖTIS PASAULYJE

Ekstremaliųjų situacijų daugėja

Visame pasaulyje gaivalinės nelaimės darosi vis dažnesnės, sudėtingesnės ir daro vis didesnę poveikį, be to, padėtis tampa dar sunkesnė dėl klimato kaitos, greitos urbanizacijos ir nepakankamo išsivystymo lygio. Nerimą kelia ir visame pasaulyje vykstantys ginkluoti konfliktai ir užsitęsios krizės. Didžiausios humanitarinės pagalbos teikėjos – ES bei jos valstybės narės – visus 2013 m. ryžtingai reagavo į šias problemas.

2013 m. įvyko labai daug humanitarinių krizių ir nelaimių; šie metai pasižymėjo dideliu pažeidžiamumu. Iš metinių tendencijų matyti, kad poreikiai vis labiau viršija turimus išteklius. Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos užtikrinimas irgi tampa sudėtingesnis, be to, dėl dažnų ir skaudžių gaivalinių nelaimių, paliekančių reikšmingų padarinių, humanitarinės krizės ištinka kur kas staigiau nei anksčiau.

Remiantis Gaivalinių nelaimių epidemiologijos tyrimų centro⁶ ir JT nelaimių rizikos mažinimo biuro⁷ paskelbtais statistiniais duomenimis, 2013 m. įvyko 356 įvairaus masto gaivalinės nelaimės⁸. Jos nusinešė daugiau kaip 20 000 žmonių gyvybes, o jų poveikį patyrė 99 mln. viso pasaulio gyventojų. **Vertinant pagal žemynus, daugiausia gaivalinių nelaimių vėl įvyko Azijoje.** Tai pasakytina tiek apie pačių nelaimių skaičių (44 proc. visų pasaulio nelaimių), tiek apie jų aukų skaičių (80 proc.). Mažiau išsivysčiusioms šalims nelaimės – pavyzdžiui, taifūnas „Haiyan“ Filipinuose ar potvyniai Bangladeše ir Mozambike – daro didžiausią poveikį. Tiek sausros, tiek potvyniai smarkiai veikė Afriką. Didelių nelaimių padariniai buvo pražūtingi ir įvairūs: žuvo žmonės, sunaikinti būstai, pasėliai ir pragyvenimo šaltiniai.

⁵ 2013 m. ES civilinės saugos mechanizmui priklausė 32 civilinės saugos srityje bendradarbiaujančios valstybės (28 ES valstybės narės ir buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija); jis sukurtas siekiant paremti pastangas užkirsti kelią gaivalinėms ar žmogaus sukeltoms nelaimėms, joms pasiręgti ir į jas reaguoti ES viduje ar už jos ribų. Pagalba gali būti teikiama natūra, tai gali būti įranga ar gelbėjimo komandų veikla; be to, į įvykio vietą gali būti siunčiami ekspertai vertinimui atlikti. Ši veikla finansuojama valstybės ištekliais, o jei pagalba teikiama ES nepriklausančioms šalims, paprastai kartu teikiama ir humanitarinė pagalba. Už mechanizmo veikimą atsakingas visą parą be poilsio dienų veikiantis Reagavimo į nelaimes koordinavimo centras (RNKC). Pagalbos į šį centrą gali kreiptis bet kuri ES ar ne ES šalis, patyrusi didelio masto nelaimę.

⁶ www.cred.be.

⁷ www.unisdr.org.

⁸ Remiantis tais pačiais šaltiniais, 2012 m. įvyko 310 įvairaus masto gaivalinių nelaimių.

Tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimai

Vidaus ginkluoti konfliktai ir toliau lieka svarbia žmogaus sukeltu humanitarinių nelaimių priežastimi, o civiliai gyventojai vis dažniau susiduria su smurtu ir kančiomis. Tokio pobūdžio konfliktams paprastai būdinga tai, kad nusikaltimų vykdytojai nepaiso tarptautinės humanitarinės teisės ir jos principų. 2013 m. humanitarinėms organizacijoms darėsi vis sunkiau pasiekti žmones, kuriems reikia pagalbos. Vyriausybė, milicija ar ginkluotos grupuotės dažnai mažina humanitarinę erdvę ir kartais nepaiso net pačios elementariausios tarptautinės humanitarinės teisės garantuojamos apsaugos.

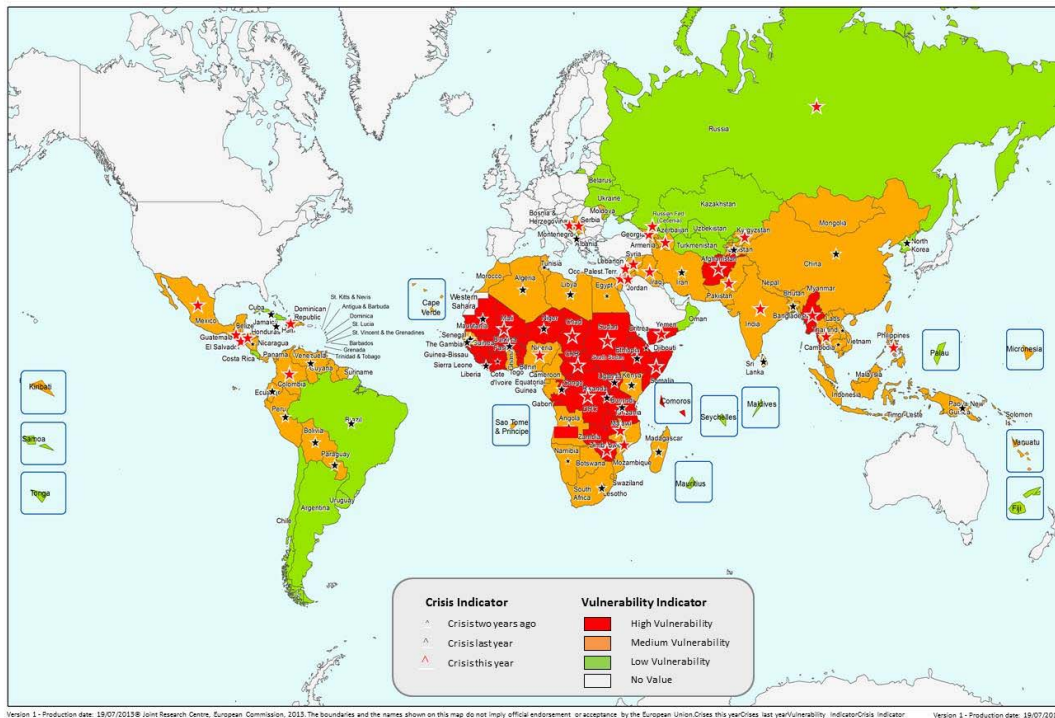
Didžiausių **su prieiga susijusių sunkumų humanitarinės organizacijos** patyrė konfliktų zonose ir (arba) regionuose, kuriuose dėl politinių kliūčių nesilaikoma jokių teisinės valstybės principų. 2013 m. bendra padėtis ir darbo aplinka ypač pablogėjo Sirijoje, Afganistane ir Centrinės Afrikos Respublikoje. Kitose šalyse, visų pirma Somalyje, Demokratinėje Kongo Respublikoje ir Jemene, nepastebėta, kad nuo praėjusių metų saugumo padėtis būtų pagerėjusi. Daugelyje konfliktinių zonų (pavyzdžiui, Somalyje, Sirijoje ir Centrinės Afrikos Respublikoje) humanitarinės pagalbos darbuotojai tapo ypatingai žiaurių kovos metodų liudininkais. Tokių metodų pavyzdžiai – prieš civilius gyventojus nukreipti išpuoliai ir seksualinė prievarta.

Išpuolių prieš humanitarinės pagalbos darbuotojus, įskaitant jų grobimą, išsiuntimą ir nužudymą, lygis išliko toks pats kaip 2012 m. Humanitarinės pagalbos teikėjai turi nuolat reaguoti į tokius pavojus, kad juos sumažintų.

Ekonominis sunkmetis

Pasaulinio lygmens nelaimių pasekmės tapo didžiuliu tarptautinės humanitarinės pagalbos teikėjų bendruomenės gebėjimų išbandymu. 2013 m. Jungtinės Tautos pateikė didžiausią iki tol konsoliduotą prašymą skirti 13 mlrd. USD 24 šalių humanitarinėms reikmėms tenkinti. **Vis labiau didėja augančių pasaulinių humanitarinių reikmių ir mažėjančių finansinių išteklių, skirtų šioms reikmėms tenkinti, atotrūkis.** Atotrūkis didėja visų pirma dėl ekonomikos ir finansų krizės daugelyje Vakarų šalių, kurios yra pagrindinės pagalbos teikėjos. Pasaulinė ekonomikos krizė dar labiau didina nuolatinį daugelio pasaulio šalių pažeidžiamumą.

Tai reiškia, kad pagalbos teikėjai turi didinti pastangas veiksmingiau reaguoti į nelaimes ir dar geriau panaudoti savo ribotus išteklius. Taigi dirbdama su savo partneriais Komisija turi siekti nustatyti veiksmingiausios veiklos pavyzdžius.

HUMANITARINĖS PAGALBOS OPERACIJOS

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 214 straipsnį, **Humanitarinės pagalbos reglamentą**⁹ ir **Europos konsensuą dėl humanitarinės pagalbos**¹⁰ ES yra įsipareigojusi gelbėti ir saugoti žmonių gyvybę. Europos Sąjungos operacijomis taip pat siekiama užkirsti kelią kančioms ar jas sumažinti, ginti pavienių asmenų garbę ir orumą teikiant jiems pagalbą ir apsaugą, kai ištinka humanitarinės krizės. Komisija taip pat padeda derinti humanitarinius veiksmus ir politiką su ES valstybėmis narėmis ir tarp jų, kad padidėtų humanitarinės pagalbos veiksmingumas ir papildomumas¹¹.

Bendras prioritetas – užtikrinti kuo veiksmingesnį pagalbos valdymą, kad nukentėjusiems žmonėms ES teikiama pagalba darytų kuo didesnę poveikį ir kad būtų laikomasi tarptautinės teisės normų. ES visada laikosi **humanitarinių** nešališkumo, neutralumo, žmogiškumo ir nepriklausomumo **principų** ir pagalbą teikia neatsižvelgdama į jokiais politines darbotvarkes ir nepaisydama aukų pilietybės, religijos, lyties, etninės kilmės ar politinių pažiūrų.

2013 m. ES finansavo operacijas, susijusias su dėl gaivalinių nelaimių susidariusiomis ekstremaliosiomis situacijomis, įskaitant toliau nurodytas nelaimes.

- 2013 m. lapkričio mėn. **Filipinus** užklupęs tropinis ciklonas „Haiyan“ šaliai padarė beprecedentės žalos ir ją nusiaubė. Dėl vieno stipriausių kada nors užregistruotų taifūnų tūkstančiai žuvo, apie 4 mln. žmonių buvo perkelti, o jo pasekmės patyrė 14–16 mln. asmenų. Iškart po nelaimės į labiausiai

⁹ 1996 m. birželio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1257/96 dėl humanitarinės pagalbos.

¹⁰ Konsensusas yra bendra Europos Komisijos, ES Tarybos ir Europos Parlamento deklaracija, kuria nustatyta bendra vizija, kuria siekiama pagerinti ES humanitarinių veiksmų nuoseklumą, efektyvumą ir kokybę.

¹¹ SESV 214 straipsnio 6 dalis.

nukentėjusias teritorijas išsiųstos ES humanitarinės ir civilinės saugos ekspertų komandos, kad padėtų vykdyti gelbėjimo operacijas ir įvertintų skubiausius poreikius. ES bei jos valstybės narės suteikė didelę – daugiau kaip 180 mln. EUR vertės – humanitarinę pagalbą ir pagalbą natūra. Filipinų Vyriausybės prašymu pasinaudota ES civilinės saugos mechanizmu, kuris padėjo sustiprinti Europos gelbėjimo operacijų koordinavimą ir palengvino logistiką, be kita ko, ES indėliu transporto išlaidoms padengti. Komisija taip pat įsipareigojo paremti atkūrimo veiksmus vidutinės trukmės laikotarpiu ir taip padėti žmonėms, siekiantiems atkurti savo gyvenimą (http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/philippines_haiyan_en.pdf).

- Visame **Sahelyje** nesibaigianti maisto ir mitybos krizė toliau kėlė pavojų milijonams gyventojų: dėl maisto trūkumo pavojus grėsė beveik 16 mln. žmonių, įskaitant 8 mln. žmonių, kuriems reikėjo neatidėliotinos pagalbos maisto srityje. 2013 m. itin daug dėmesio skirta pažeidžiamiausių bendruomenių atsparumui didinti, kad jos galėtų atlaikyti būsimas krizes. Pažeidžiamiesiems namų ūkiams sunkiai sekėsi atsigausti po sunkios maisto ir mitybos krizės, ištikusios regioną 2012 m. Todėl ES labiausiai skatino sukurti Saheliui skirtą iniciatyvą AGIR¹², pagal kurią visi suinteresuotieji subjektai įsipareigoja siekti per ateinančius 20 metų visiškai išnaikinti badą Sahelio regione. Parama atsparumui didinti yra svarbiausias politikos prioritetas visame pasaulyje ir Europoje. 2013 m. balandžio mėn. Paryžiuje pagrindinės regioninės institucijos ir paramos Saheliui teikėjos oficialiai priėmė AGIR regioninį atsparumo didinimo prioritetinių veiksmų planą, kuriame išsamiai išdėstyti principai, prioritetiniai veiksmai ir rodikliai (http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/sahel_en.pdf).
- Praėjus trejiems metams po 2010 m. **Haitį** sukrėtusio žemės drebėjimo, šalies humanitarinės pagalbos poreikis tebebuvo didelis. 130 000 asmenų vis dar buvo perkelti (pradinis skaičius siekė 1,5 mln.), šalyje tebesiautė didžiausia pasaulyje choleros epidemija, be to, ji susidūrė su struktūrine maisto stygiaus problema. 2013 m. ES ir toliau visapusiškai padėjo išgyvenusiems žemės drebėjimą Haitiye ir skyrė 30,5 mln. humanitarinės pagalbos tolesnei pagalbai būsto netekusiems asmenims, choleros aukoms ir nuo uragano „Sandy“ bei tropinės audros „Isaac“ nukentėjusiems asmenims. Gavusios ES lėšas humanitarinės organizacijos vykdė įvairias gelbėjimo operacijas. ES pastangos įveikti choleros epidemiją pirmaisiais metais po protrūkio turėjo labai konkretų poveikį: ES lėšomis gydymas suteiktas 158 814 asmenų, paremtos 26 sveikatos priežiūros įstaigos ir 42 gydymo skyriai, suteikta oralinė rehidracija 122 500 asmenų, galimybė naudotis geresnėmis sanitarijos priemonėmis užtikrinta 894 511 asmenų, be to, 1,3 mln. asmenų išdalyti higienos rinkiniai. ES parama padėjo sumažinti naujų atvejų skaičių ir išsaugoti labai daug gyvybių: mirtingumas sumažėjo perpus – nuo 2,4 proc. 2010 m. lapkričio mėn. iki 1,2 proc. 2013 m. gruodžio mėn. (http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/haiti_en.pdf).

Be to, ES suteikė humanitarinę pagalbą, kad būtų įveiktos toliau nurodytų **gaivalinių nelaimių** pasekmės:

- sausrų Kambodžoje, Vietname, Laose, Meksikoje, Džibutyje ir Etiopijoje;
- potvynių Bangladeše, Kambodžoje, Vietname, Laose, Indijoje, Etiopijoje, Kenijoje, Mozambike, Nigerijoje, Sent Lusijoje, Sent Vinsente ir Grenadinuose;

---

¹² AGIR – Pasaulinė Sahelio atsparumo didinimo partnerystė.

- ciklonų, uraganų, tropinių audrų Filipinuose, Bangladeše, Kambodžoje, Vietname, Dominikos Respublikoje, Kuboje, Haityje, Jamaikoje, Ramiojo vandenyno šalyse;
- žemės drebėjimų Filipinuose, Indonezijoje;
- epidemijų Afganistane, Burkina Faso, Somalyje, Demokratinėje Kongo Respublikoje, Nigerijoje, Zimbabvėje, Kenijoje, Dominikos Respublikoje, Meksikoje, Laose, Kirgizijoje.

Kad įveiktų gaivalines nelaimes, Komisija laikėsi dvilypės strategijos:

- greitas reagavimas teikiant humanitarinę pagalbą ir sudarant palankesnes civilinės saugos pagalbos sąlygas bei ją koordinuojant;
- pasirengimas nelaimėms, nustatant geografines sritis ir gyventojų grupes, galinčias labiausiai nukentėti nuo gaivalinių nelaimių, ir sukuriant konkrečias pasirengimo nelaimėms programas. 2013 m. ES toliau rėmė DIPECHO¹³ programas Pietų Kaukaze (Armėnijoje, Azerbaidžane ir Gruzijoje), Karibų regiono šalyse, Centrinėje Amerikoje, Pietų Amerikoje, Ramiojo vandenyno šalyse, Pietų Afrikoje ir Vidurinėje Azijoje.

Kalbant apie **žmogaus sukeltas krizes**, ES parėmė pagalbos operacijas keliuose konfliktuose, kurie dabar laikomi **užsitęsusiomis sudėtingomis krizėmis**.

- Labai svarbaus humanitarinio ES atsako iš pat pradžių pareikalavo didelio masto konfliktas ir pilietinis karas **Sirijoje**, lėmęs didelius Sirijos pabėgėlių srautus į kaimynines šalis, įskaitant Libaną, Turkiją, Jordaniją ir Iraką. 2013 m. pabaigoje Sirijoje nuo tebesitęsiančio smurto buvo nukentėję maždaug 9,3 mln. žmonių (beveik pusė jų vaikai), kuriems reikėjo humanitarinės pagalbos. 2013 m. pabaigoje maždaug 6,5 mln. žmonių buvo perkelti šalies viduje, o iš pabėgėlių skaičiaus kaimyninėse šalyse (daugiau nei 2,3 mln. gruodžio mėn.) aiškiai matyti, kokia sudėtinga ši regioninė nelaimė. Europos pagalba pasiekė nuo krizės Sirijoje nukentėjusius žmones, taip pat pabėgėlius ir priimančiąsias bendruomenes regione ir padarė jiems tiesioginį poveikį. 2013 m., be ankstesniais metais skirtos paramos, Komisija papildomai sutelkė 350 mln. EUR humanitarinei pagalbai, taigi bendra nuo 2011 m. pabaigos ES skirta pagalba padidėjo iki daugiau nei 2 mlrd. EUR. Be to, Sirijos pabėgėlius priėmusioms kaimyninėms šalims buvo skirta materialinė pagalba (greitosios pagalbos automobiliai, šildytuvai, antklodės ir higienos rinkiniai). Šią pagalbą sudarė ir kitų valstybių narių parama Bulgarijai, į kurią praėjusiais metais atvyko vis daugiau pabėgėlių iš Sirijos.

Komisijos humanitarinės operacijos pirmiausia buvo gyvybės išsaugojimo operacijos Sirijoje ir kaimyninėse šalyse, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamiausiems asmenims, įskaitant šalies viduje perkeltus asmenis, pabėgėlius ir priimančiąsias bendruomenes¹⁴, o kitos ES priemonės (EKPP, VBP, SP, PNPP)¹⁵ skirtos stabilizavimo ir vidutinėms bei ilgalaikėms operacijoms vykdyti, daugiausia dėmesio skiriant vietos institucijų pajėgumų stiprinimui ir pagrindinių paslaugų (vandens, sanitarijos ir higienos, sveikatos, švietimo) priimančiosioms bendruomenėms tobulinimui, taip pat šių bendruomenių pragyvenimo galimybių gerinimui. Įvairios

¹³ DIPECHO (*Disaster Preparedness ECHO*) – specialiai pasirengimui nelaimėms skirta programa. Jos tikslas – padėti pažeidžiamiausioms bendruomenėms tuose pasaulio regionuose, kuriuose yra didelė nelaimių tikimybė.

¹⁴ Komisija teikė daugiasektorinę humanitarinę pagalbą pabėgėliams ir priimančiosioms bendruomenėms kaimyninėse šalyse, taip pat nukentėjusiems Sirijos gyventojams ir aprūpino pastogę, maisto ir maisto produktais, vandeniu, sanitarijos ir higienos priemonėmis, sveikatos priežiūros ir apsaugos paslaugomis.

¹⁵ EKPP – Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė; VBP – vystomojo bendradarbiavimo priemonė; SP – stabilumo priemonė; PNPP – Pasirengimo narystei pagalbos priemonė.

Komisijos tarnybos ir Europos išorės veikslių tarnyba rengė reguliarius koordinavimo susitikimus dėl krizės Sirijoje, kad aptartų strategijas ir programavimą, kad ES pagalba turėtų kuo didesnę poveikį ir būtų išvengta veikslių dubliavimo.

Svarbu ir tai, kad ES kreipėsi į kitus pagalbos teikėjus prašydama skirti daugiau lėšų ir siekė užtikrinti, kad teikiant pagalbą būtų tenkinamos perkeltųjų asmenų reikmės visoje Sirijoje, o ne tik karštuosiuose taškuose. ES taip pat skatino gerinti galimybes teikti humanitarinę pagalbą, kad padidintų organizacijų, įgaliotų teikti pagalbą Sirijoje ir tenkinti didėjančias reikmes, skaičių. Vienas iš prioritetų buvo pasiekti, kad būtų galima be jokių suvaržymų patekti į konfliktų zonas visoje šalyje ir kad civiliai asmenys (įskaitant humanitarinių organizacijų darbuotojus ir medicinos personalą) bei įranga būtų tinkamai apsaugoti (http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/syria_en.pdf).

- Didelę humanitarinę pagalbą (77 mln. EUR) ES suteikė nuo tebevykstančio ginkluoto konflikto nukentėjusiems šiaurės **Malio** gyventojams. Naudojant ES partnerių suteiktą paramą pavyko pasiekti, kad veiktų beveik 70 proc. sveikatos priežiūros įstaigų ir 900 000 žmonių būtų suteikta tikslinė pagalba maisto srityje. Nuo 2013 m. Komisija užtikrino, kad ES humanitarinė pagalba ir vystomojo bendradarbiavimo priemonės pereinamuoju laikotarpiu būtų naudojamos koordinuotai. Be to, pagal stabilumo priemonę skirta 20 mln. EUR¹⁶ trumpalaikiams stabilizavimo ir saugumo veiksams. Dalis ES humanitarinės pagalbos Maliui patvirtinta Europos plėtros fondo PAVS¹⁷ sprendimu skirti 23 mln. EUR. Šiuo finansiniu paketu siekta paremti galimybes naudotis pagrindinėmis paslaugomis pereinamuoju laikotarpiu, o Komisija per DEVCO generalinį direktoratą Sutartyje dėl paramos valstybei stiprinti įsipareigojo iš pradžių skirti 225 mln. EUR, kad padėtų Malio Vyriausybei atkurti valstybės autoritetą, teisę, tvarką ir demokratiją, taip pat pagrindinių paslaugų teikimą visame Malyje. Abiejose šalyse ES aktyviai rėmė pabėgėlius, užtikrindama galimybę naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, skirdama daug dėmesio mitybai ir pagalbai maisto srityje ir padėdama užtikrinti apsaugą (http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/mali_en.pdf).
- Nuo 2012 m. gruodžio mėn. humanitarinė padėtis **Centrinės Afrikos Respublikoje** (CAR) katastrofiška. Tarptautinė bendruomenė jai per ilgai neskyrė pakankamai dėmesio. 2013 m. vienas iš Komisijos prioritetų buvo didinti informuotumą apie padėtį CAR, ir Komisijos narė K. Georgieva buvo du kartus nuvykusi į šalį, be to, 2013 m. JT Generalinėje Asamblėjoje kartu su Jungtinėmis Tautomis ir Prancūzija surengtas aukšto lygio susitikimas dėl krizės. ES CAR skyrė 39 mln. EUR humanitarinę pagalbą ir tapo pagrindine tarptautinės paramos teikėja šaliai. Iš jų 18,5 mln. EUR suteikti iki 2013 m. gruodžio vidurio, nes po 2013 m. gruodžio 5 d. tarp bendruomenių išplito smurtas, privertęs šimtus tūkstančių sostinės Bangio ir visos šalies gyventojų palikti namus. Dauguma finansuotų veikslių skirti gyvybės išsaugojimo veiksliams. Daugiausia lėšų skirta sveikatos projektams, kad pažeidžiamiausi asmenys galėtų pasinaudoti pirmine ir antrine sveikatos priežiūra, nes daugumoje šalies vietovių viešojo sveikatos sektoriaus iš esmės nėra. Be to, ES ne kartą surengė skraidinimo operacijas, kad labai sudėtingomis saugumo sąlygomis padėtų pergabenti humanitarinę pagalbą ir pagalbos darbuotojus. ES surengė specialią skraidinimo operaciją iš Europos, kad atgabentų 37 tonas medicinos

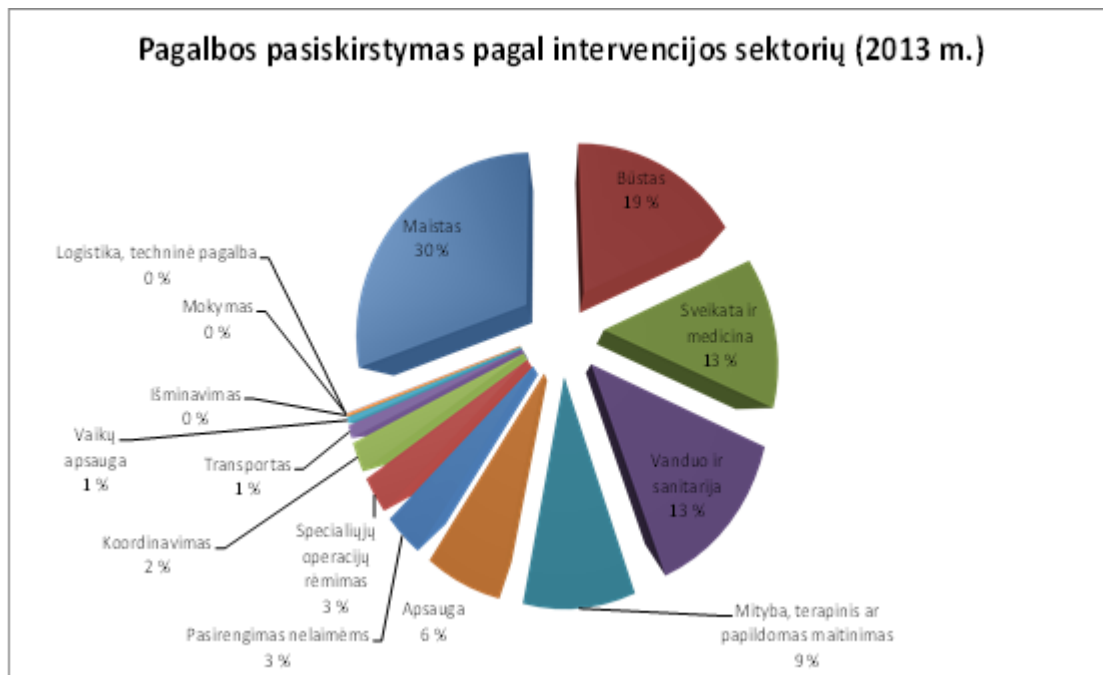
¹⁶ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 230/2014, kuriuo nustatoma priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos.

¹⁷ PAVS – pagalbos, atstatymo ir vystymosi susiejimas.

priemonių, ir du skrydžius iš Nairobi su laikinos pastogės priemonėmis ir kitais daiktais daugiau kaip 100 000 perkeltų asmenų (antklodėmis ir pagrindiniais namų ūkio reikmenimis, kaip antai virtuvės reikmenimis, muilu, tinklais nuo uodų). Kad galėtų skubiai imtis veiksmų, ES tiesiogiai nupirko ir nusiuntė per 20 000 plastiko lakštų, kad Bangyje ir kaimo vietovėse būtų pastatytos pastogės perkeltiems asmenims (http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/car_en.pdf).

Visus metus ES toliau skyrė daug dėmesio pasaulio **užmirštomis krizėms**: maždaug 15 proc. viso biudžeto ji skyrė nuo dažnai užsitęsusių nelaimių nukentėjusiems žmonėms, kurie paprastai nepatenka į tarptautinės bendruomenės akiratį.

ES reagavimas į krizes toliau buvo grindžiamas poreikiais ir pritaikytas prie konkrečių aplinkybių. Įvairiomis priemonėmis ir įvairiuose sektoriuose teikta tokia pagalba kaip sveikatos priežiūros paslaugos (įskaitant psichologinę pagalbą, klinikų finansavimą), apsauga (įskaitant kovą su seksualine prievarta), maisto ir ne maisto produktai, pastogė, vanduo ir sanitarijos priemonės, atstatymas ir atkūrimas. Toliau pateiktas pagalbos pasiskirstymas pagal intervencijos sektorių 2013 m.¹⁸

Pasirengimas nelaimėms ir atsparumas

Pažeidžiamų bendruomenių pasirengimo ir atsparumo nelaimėms didinimo svarbą rodo ilgalaikis didelių krizių, ištikusių, pavyzdžiui, po 2010 m. žemės drebėjimo Haiytyje ar po nuolat besikartojančių sausrų Somalio pusiąsalyje ir Sahelio regione, poveikis žmonių gyvenimui ir pragyvenimo šaltiniams. Šios nelaimės atskleidžia, kokios lemiamos reikšmės gali turėti tinkamas ilgalaikių atkūrimo ir vystymosi

¹⁸ Šis išskirstymas kiek supaprastintas – projektai priskirti vienam konkrečiam sektoriui. Praktiškai vienas projektas būna susijęs bent su keliais sektoriais. Pavyzdžiui, pasirengimo nelaimėms veikla (5,49 proc.) yra susijusi su tais ES finansuojamais projektais, kuriais visų pirma siekiama padėti pasirengti nelaimėms. Tačiau jei atsižvelgtume į visas sutartis, pagal kurias vienaip ar kitaip padedama pasirengti nelaimėms, nors tai ir nėra pagrindinis jų intervencijos sektorius, procentinė dalis būtų 15 proc.

reikmių tenkinimas pačiais ankstyviausiais humanitarinės pagalbos teikimo etapais. Tik jei humanitarinės pagalbos teikėjai ir vystymosi srities dalyviai veiks kartu, bus galima sumažinti pražūtingą nuolat besikartojančių nelaimių poveikį ir iš tiesų padidinti darnaus vystymosi galimybes. Komisijos ECHO ir *EuropeAid* direktoratai sustiprino pastangas, kuriomis didinamas šalių, kuriose didelė krizių tikimybė, atsparumas. Komisijos komunikate dėl atsparumo ir jo veiksmų plane nustatyta politinė ir veiksmų sistema, kuria siekiama proporcingai stiprinti ES pastangas didinti įvairių lygmenų atsparumą vis didesnėje geografinėje teritorijoje.

2013 m. Komisija toliau dėjo pastangas remti atsparumo didinimo iniciatyvas, kaip antai dideles iniciatyvas AGIR ir SHARE¹⁹, kuriomis siekiama padidinti Vakarų ir Rytų Afrikos šalių pasirengimą pasikartojančioms gaivalinėms nelaimėms (<http://ec.europa.eu/echo/en/what/humanitarian-aid/resilience>).

Be to, Komisija bendradarbiavo su valstybėmis narėmis, kad nustatytų ES poziciją, kaip iš esmės peržiūrėti **Hiogo veiksmų programą**. Dėl šios pozicijos turi būti susitarta tarptautinėje konferencijoje 2015 m., kartu remiantis Europoje sukaupta patirtimi ir pasiektais laimėjimais, taip siekiant labiau susieti nelaimių rizikos mažinimą ir prisitaikymą prie klimato kaitos.

Be to, kaip tarptautinės humanitarinės sistemos dalyvė ES atliko ypač svarbų vaidmenį skatindama kitas šalis ir regionus aktyviau dalyvauti humanitarinio pasirengimo ir reagavimo veiksmuose. Ji bendradarbiavo su besiformuojančios rinkos ekonomikos šalimis, kad humanitariniams veiksams ir reagavimui į nelaimės skirti išteklių būtų sutelkiami efektyviau.

ES iniciatyva „Taikos vaikai“

Savo iniciatyva „Taikos vaikai“ ES vykdė įsipareigojimą padėti viso pasaulio vaikams, kurie neturi sąlygų augti taikioje aplinkoje. 2012 m., gavusi Nobelio taikos premiją, ES pradėjo iniciatyvą, kuria finansuotos švietimo iniciatyvos, skirtos daugiau kaip 28 000 nuo konfliktų Pakistane, Etiopijoje, Demokratinėje Kongo Respublikoje, Kolumbijoje ir Sirijoje nukentėjusių vaikų ir Sirijos pabėgėlių Irake. Vykdomais projektais vaikams užtikrinama saugi mokymosi aplinka, teikiama psichologinė parama, kuria siekiama padėti įveikti skausmingą išgyvento karo patirtį. 2013 m. lapkričio mėn. ES patvirtino savo sprendimą toliau tęsti ir sustiprinti iniciatyvą ir paskelbė, kad 2014 m. skirs papildomų lėšų naujiems projektams, kuriais sieks padėti 80 000 berniukų ir mergaičių (<http://ec.europa.eu/echo/en/what/humanitarian-aid/children-of-peace>).

Sąsajos su kitomis ES priemonėmis

Siekiama, kad ECHO GD operacijos būtų suderintos su veiksmais, finansuojamais kitomis ES priemonėmis, ir juos papildytų. Remiantis ankstesniais DIPECHO veiksmis, stabilumo priemone finansuoti 3 000 tvarkos palaikytojų Haityje, kad būtų sustiprinti civilinės saugos viešųjų struktūrų reagavimo mechanizmai. Kitas pavyzdys – ES finansuojamų skubios pagalbos veiksmų indėlis siekiant ilgalaikio vystymosi tikslų: ciklonui atsparios pastogės gali būti naudojamos daugiau kaip dešimt metų, tad pasibaigus pirmajam nelaimės valdymo etapui nukentėjusieji tebeturi, kur gyventi. ES finansuojamais pajamų šaltinių kūrimo veiksmis ir kartu teikiamomis nuomos pašalpomis daugiausia prisidedama prie prisitaikymo mechanizmų atkūrimo ir tvarios smulkios ekonominės veiklos. RNKC rėmė ES valstybes nares ir asocijuotąsias partneres per nelaimės ir krizes Sąjungos teritorijoje ir už jos ribų, naudodamasis Europos Komisijos valdoma „Copernicus“ ekstremaliųjų situacijų valdymo paslauga. RNKC taip pat gavo Komisijos vidaus mokslinių tyrimų tarnybos – Jungtinio tyrimų centro – analitinę ir techninę

¹⁹ SHARE – Somalio pusiasalio atsparumo didinimas.

paramą. Galiausiai įgyvendintos ES humanitarinės pagalbos tiesioginio reagavimo ir kontrolės priemonės, skirtos kovai su choleros epidemija, kartu vykdyti svarbūs ES vystymosi priemonėmis finansuojami infrastruktūros ir institucijų kūrimo projektai.

CIVILINĖS SAUGOS OPERACIJOS

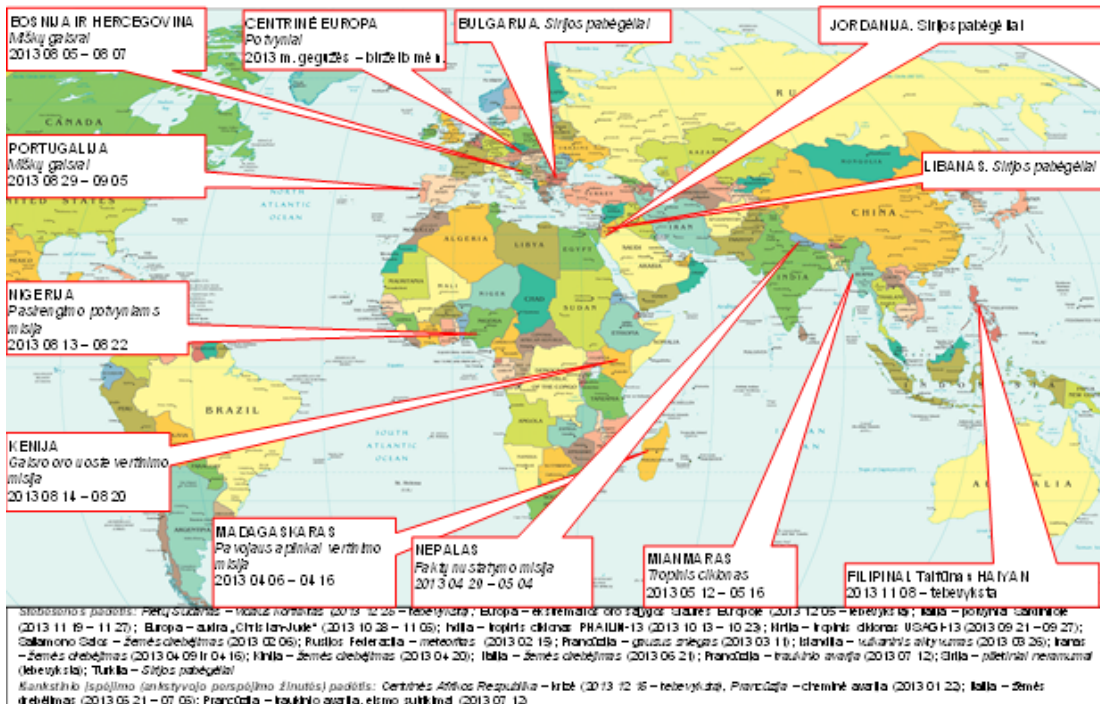
Komisija siekia paskatinti ir palengvinti 32 valstybių, kurios yra **ES civilinės saugos mechanizmo** dalyvės, bendradarbiavimą, kad būtų pagerinta prevencija, pasirengimas ir apsauga Europoje ir už jos ribų ištikus gaivalinėms, technologinėms arba žmogaus sukeltoms nelaimėms.

2013 m. **ES civilinės saugos mechanizmu** pasinaudota **36 kartus** gavus pagalbos prašymus, išankstinius įspėjimus ir (arba) vykdant stebėseną. Dauguma atvejų buvo susiję su gaivalinėmis nelaimėmis (ekstremaliomis oro sąlygomis, audromis, miškų gaisrais, potvyniais, tropiniais ciklonais, žemės drebėjimais, cunamiais), o 10 – su žmogaus sukeltomis nelaimėmis (pilietiniais neramumais, dėl kurių teko kurti pabėgėlių stovyklas, cheminėmis ir transporto avarijomis). Keturis kartus paramos paprašė dalyvaujančiosios valstybės, o 12 prašymų gauta iš mechanizmui nepriklausančių šalių.

Už mechanizmo veikimą atsakingas 2013 m. gegužės mėn. įsteigtas naujasis **Reagavimo į nelaimės koordinavimo centras (RNKC)**, perėmęs Stebėsenos ir informacijos centro veiklą. Jo pagrindiniai privalumai yra gebėjimas tuo pačiu metu reaguoti į kelias ekstremaliąsias situacijas skirtingose laiko zonose; stebėti pavojus visą parą be poilsio dienų; realiuoju laiku kaupti ir analizuoti informaciją apie nelaimes; rengti ekspertų, komandų ir įrangos išsiuntimo planus; bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, kad galėtų sukaupti informaciją apie turimus išteklius ir koordinuoti ES reagavimo į nelaimes pastangas derinant siūlomą pagalbą ir nelaimės ištiktos šalies reikmes. RNKC teikia informaciją ir priima ES valstybių narių prašymus suteikti pagalbą.

RNKC taip pat padeda didinti Komisijos vidaus tarnybų, kitų institucijų ir valstybių narių informuotumą apie situacijas, į kurias reikia reaguoti.

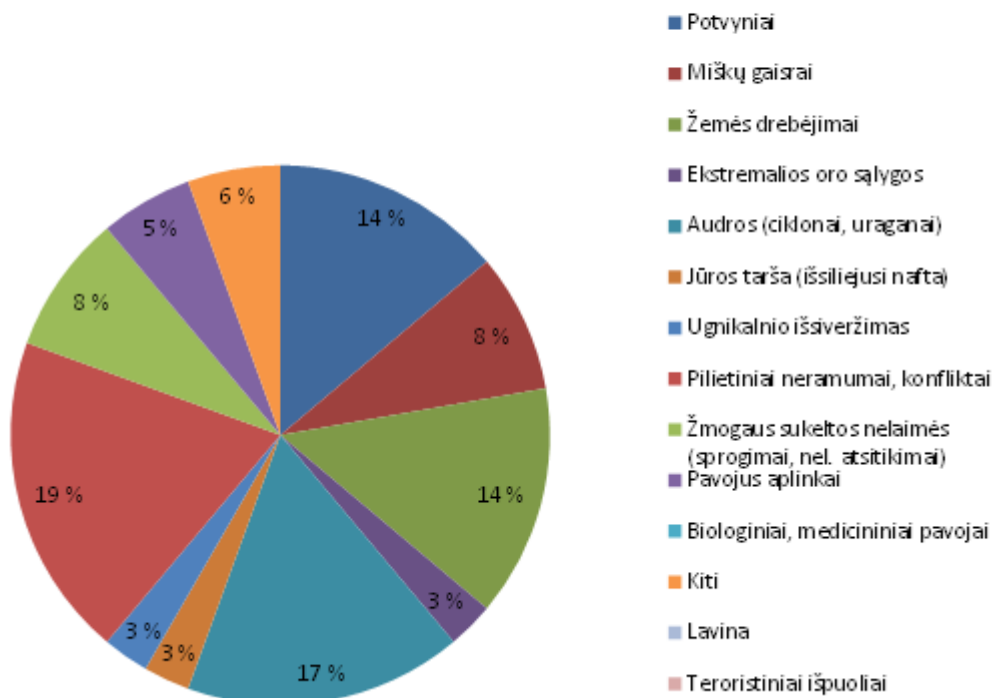
ES civilinės saugos mechanizmo operacijos 2013 m.

Kalbant apie 2013 m. **gaivalines nelaimes**, mechanizmu pasinaudota reaguojant į tropinius ciklonus Filipinuose, Mianmare ir Madagaskare, potvynius Vidurio Europoje ir Nigerijoje, miškų gaisrus Portugalijoje, Bosnijoje ir Hercegovinoje ir ekstremalias oro sąlygas Šiaurės Europoje.

Šalys, kurios yra šio mechanizmo dalyvės, pasiūlė pagalbą Jordanijai, Libanui ir Bulgarijai, kad paremtų jų valdžios institucijų pastangas susidoroti su Sirijos pabėgėlių srautu į jų teritoriją. Visais šiais atvejais užtikrintas **humanitarinės ir civilinės saugos** pagalbos **tarpusavio papildomumas**.

Skirtingos pavojų, dėl kurių 2013 m. pasinaudota mechanizmu, rūšys

Komisija, vykdydama civilinės saugos politiką ir bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, taip pat rėmė pasirengimo nelaimėms ir prevencijos veiklą ES viduje. Tokią veiklą, be kita ko, sudarė civilinės saugos srities darbuotojų mokymas ir didelio masto pratybos, ekspertų mainai, taip pat prevencijos ir pasirengimo srities bendradarbiavimo projektai.

2013 m. Komisija, remdama operacijas vietoje, suteikė ES valstybėms narėms ir susijusiems naudotojams galimybę naudotis nuorodinais, žalos dydžio nustatymo ir klasifikavimo žemėlapiais, teikiama paslauga, kurią aktyvuoti gali tik RNKC. 2013 m. paslauga pasinaudota 42 kartus (iš kurių 18 kartų dėl potvynių ir 11 kartų dėl krizių, susijusių su pabėgėliais ir viduje perkeltais asmenimis) ir parengti iš palydovų gauti įvairių rūšių nelaimių ar krizių žemėlapiai.

FINANSINIAI IR ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

Antrus metus iš eilės ES humanitarinė pagalba **sudarė daugiau nei 1,3 mlrd. EUR ES biudžeto įsipareigojimų asignavimų**. To pasiekta gerokai padidinus pradinę įsipareigojimų asignavimų sumą ir atitinkamai padidėjus intervencijų ir aukų, kurioms galėta padėti, skaičiui. Tačiau mokėjimų įsipareigojimais, nors ir gerokai padidintais, nepavyko patenkinti visų nustatytų poreikių, susijusių su ankstesniais ir naujais teisiniais įsipareigojimais (sutartimis).

Todėl 2013 m. Komisija nustatė kelias *ad hoc* priemones, visų pirma pertvarkydama mokėjimų tvarkaraščius, kad įveiktų nurodytus finansinius suvaržymus. ECHO generalinis direktorius (kaip įgaliotasis leidimus suteikiantis

pareigūnas), visapusiškai laikydamasis tvaraus finansų valdymo principo, pateikė pasiūlymus padidinti biudžetą ir ėmėsi *ad hoc* mažinimo priemonių, kad suvaldytų nepakankamą mokėjimų asignavimų lygį, – sumažinti avansai (išankstinis finansavimas) ir atidėti galutiniai mokėjimai. Taip užtikrintas operacijų tęstinumas, ir Komisija pasiekė savo veiklos tikslus, nors dėl šių priemonių finansinio poveikio kilo tam tikrų grynujų pinigų srauto problemų, ypač kai kuriems mažesniems NVO partneriams.

Maždaug 98 proc. ES 2013 m. humanitarinio ir civilinės saugos biudžeto panaudota operaciniams veiksams, o 2 proc. – administravimo ir politiniams aspektams. Kalbant apie žmogiškuosius išteklius, 53 proc. darbuotojų yra operacijas vykdytys darbuotojai, o likusieji užsiima administracine ir politine parama.

Pavyko suteikti rekordinio dydžio paramą, nes suderinus procedūras ir supaprastinus bei racionalizavus procesus padidėjo bendras produktyvumas. Toks veiksmų optimizavimas buvo 2011 m. pradėtos vidaus veiklos proceso peržiūros rezultatas. Ši peržiūra pastaraisiais metais buvo svarbiausias valdymo prioritetas, kuriuo siekta optimizuoti verslo procesus ir rėmimo sistemas, kad viso ECHO GD veikla būtų kuo veiksmingesnė ir būtų pagerintas kokybės ir efektyvumo santykis. Galutinis tikslas yra pagerinti nelaimių įveikimo būdus ir taip mažinti pražūtingą poveikį nukentėjusiems gyventojams ir jų pragyvenimo šaltiniams.

Toliau pateiktoje lentelėje parodyta, kiek ES lėšų skirta konkreitiems regionams (sumos suapvalintos ir nurodytos mln. EUR įsipareigojimų asignavimų)²⁰.

---

²⁰

Civilinei saugai skirtos sumos lentelėje neišskirstytos pagal šalis ir (arba) regionus.

ECHO GD 2013 M. BIUDŽETO ĮGYVENDINIMAS		
Regionas ir (arba) šalis	Suma	%
Afrika	544	40%
Sudanas ir Pietų Sudanas	97	
Centrinė Afrika	151	
Somalia pusiasalis	108	
Pietų Afrika, Indijos vandenynas	6	
Vakarų Afrika	182	
Artimieji Rytai, Viduržemio jūros regionas	435	32%
Artimieji Rytai	425	
Viduržemio jūros regionas	10	
Azija, Ramiojo vandenyno regionas	186	14%
Vidurinė ir Pietvakarių Azija	82	
Vidurinė Pietų Azija	34	
Pietryčių Azija ir Ramiojo vandenyno regionas	70	
Centrinė ir Lotynų Amerika, Karibų jūros regionas	56	4%
Centrinė ir Lotynų Amerika	31	
Karibų jūros regionas	25	
Pasaulinio lygmens nelaimės	20	1%
Civilinė sauga	27	2%
ES viduje	20	
Už ES ribų	7	
Papildomos operacijos	85	6%
IŠ VISO	1.353	100%
	(mln. EUR)	

Didžiausia dalis (40 proc.) ES finansinės pagalbos 2013 m., kaip ir ankstesniais metais, buvo skirta Afrikai. Nemažai skirta ir Artimiesiems Rytams (Sirijai ir kaimyninėms šalims) ir gaivalinių nelaimių ištiktai Vidurinei ir Pietryčių Azijai.

Pati ES humanitarinės pagalbos programų neįgyvendina²¹. Kaip humanitarinės pagalbos teikėja ES vykdo savo misiją finansuodama veiksmus, kuriuos įgyvendina organizacijos partnerės, pasirašiusios partnerystės pagrindų susitarimą su ES. Tarp ES partnerių daug įvairių specializuotų įstaigų – tai, be kita

²¹ Tiesiogiai įgyvendinama tik viena programa – Demokratinei Kongo Respublikai ir Kenijai skirta ECHO skrydžių programa, pagal kurią regione, kuriame kyla su prieiga susijusių problemų, teikiama logistinė pagalba.

ko, Europos NVO ir tarptautinės organizacijos, pavyzdžiui, Raudonasis Kryžius, įvairios Jungtinių Tautų agentūros, su kuriomis Komisija yra pasirašiusi finansinį ir administracinį pagrindų susitarimą. ES humanitarinėmis partnerėmis taip pat laikomos specializuotos valstybių narių agentūros.

Tokia veiklą įgyvendinančių partnerių įvairovė padeda ES patenkinti didėjančius poreikius skirtingose pasaulio vietovėse, kur padėtis darosi vis sudėtingesnė. Savo administruojamas dotacijas ir įnašus Komisija skiria atrinkdama geriausias iš gautų pasiūlymų. 2013 m. pasirašytus humanitarinės pagalbos susitarimus galima suskirstyti taip:

- 48 proc. veiksmų įgyvendino NVO (115 partnerių),
- 42 proc. – JT agentūros (16 partnerių),
- 9 proc. – tarptautinės organizacijos (3 partneriai),
- 1 proc. – tiesioginė sutartis dėl ECHO skrydžių programos (2 partneriai).

2013 m. Komisijos ECHO GD būstinėje Briuselyje dirbo 321 darbuotojas. Kad galėtų reaguoti į nelaimės ES nepriklausančiose šalyse, Komisija turi subūrusi unikalų tinklą, kuriam priklauso ECHO GD vietos ekspertai įvairiose pasaulio šalyse. Jį sudaro 149 vietos ekspertai ir 315 vietos darbuotojų. 2013 m. gruodžio 31 d. 39 Komisijos ECHO GD vietos padaliniuose iš viso dirbo 464 žmonės. Jų pagrindinė pareiga buvo atsitikus nelaimėi atlikti vertinimus ir stebėti, kaip įgyvendinami ES finansuojami humanitariniai projektai.

Kalbant apie saugumą, Komisija ėmėsi tolesnių veiksmų, kad sustiprintų savo pačios saugumo ir finansų valdymo sistemas. To siekta tiek centrinėje būstinėje, tiek vietos biuruose geriau koordinuojant veiklą ir bendradarbiaujant su humanitarinės pagalbos partneriais, stebint, kaip įgyvendinami projektai, ir lankantis jų įgyvendinimo vietose, taip pat vykdant *ex ante* kontrolę, atliekant auditą ir vertinant veiklą.

HUMANITARINĖS PAGALBOS IR CIVILINĖS SAUGOS POLITIKA

Politiniu lygmeniu 2013 m. parengtos kelios **strateginės svarbos iniciatyvos**. Humanitarinės pagalbos srities politiniai prioritetai buvo pagalbos efektyvumas, orientacija į rezultatus ir poveikis. Šie nustatyti valdymo prioritetai taikyti tiek peržiūrint ECHO GD partnerystės pagrindų susitarimus, tiek rengiant naujus įgaliojimų perdavimo susitarimus netiesioginio valdymo atveju.

Vienas svarbiausių veiksmų buvo parengti aiškias **gaires, susijusias su teminiais ir horizontaliais klausimais**, kaip antai atsparumu, nelaimių rizikos mažinimu, vandeniu, sanitarija ir higiena, lytimi, mityba ir kt., taip pat vykdyti tikslingą sklaidą, rengti mokymo strategijas ir stebėti projektų įgyvendinimą. Šiais veiksmais padedama užtikrinti, kad pažeidžiamiausios nuo krizės nukentėjusių gyventojų dalies poreikiai būtų veiksmingai ir efektyviai patenkinti. Be to, imtasi konkrečių veiksmų vadovauti Komisijos komunikato dėl atsparumo įgyvendinimui ir jį prižiūrėti ir susieti humanitarinius ir vystymosi veiksmus.

2013 m. susitarta dėl **peržiūrėtų civilinės saugos teisės aktų**. Tai dar labiau pagerins Europos reagavimo į nelaimės operacijas ir užtikrins, kad ateityje nelaimės būtų valdomos efektyviau, veiksmingiau ir nuosekliau. Be kita ko, naujaisiais teisės aktais numatyta galimybė sukurti valstybių narių pajėgumų (komandų, įrangos), kuriuos būtų galima iškart panaudoti kaip bendros Europos intervencijos dalį, savanorišką telkinį. Į peržiūrėtus teisės aktus įtraukta ir prevencija bei pasirengimas.

2013 m. pabaigoje pasiektas politinis susitarimas dėl **ES pagalbos savanorių programos** sukūrimo reglamento. ES pagalbos savanorių iniciatyvos tikslas –

padėti stiprinti ES gebėjimą teikti poreikiais grindžiamą humanitarinę pagalbą, kuria siekiama išsaugoti gyvybę, užkirsti kelią žmonių kančioms, stiprinti pažeidžiamų ar nuo nelaimės nukentėjusių bendruomenių atsparumą, ypač užtikrinant pasirengimą nelaimėms, mažinant nelaimių riziką ir didinant pagalbos, atkūrimo ir vystymosi sąsajas.

2013 m. gruodžio mėn. vyriausiasis įgaliotinis ir Komisija paskelbė Bendrą komunikatą „ES visapusiškas požiūris į išorės konfliktus ir krizes“, kuriame nustatyti keli konkretūs veiksmai, kurių visa ES drauge turėtų imtis tokiose srityse kaip ankstyvasis perspėjimas ir pasirengimas, konfliktų prevencija, reagavimas į krizes ir jų valdymas iki skubaus atkūrimo, stabilizacija ir taikos stiprinimas. Nors šiame kontekste Komisijos tarnybos, įskaitant ECHO GD, glaudžiai bendradarbiauja su EIVT, visapusiškai pripažįstamas ypatingas humanitarinės pagalbos pobūdis (pagalba grindžiama humanitariniais principais ir nukentėjusių žmonių poreikiais).

Vienas svarbiausių veiksnių didinant bendrą ES teikiamos pagalbos veiksmingumą – didesnis ES ir jos valstybių narių reagavimo į nelaimes ar užsitęsusias krizes nuoseklumas ir geresnis veiklos koordinavimas. Nuo 2009 m. už veiklos koordinavimą su valstybėmis narėmis daugiausia buvo atsakinga **Tarybos Humanitarinės pagalbos ir pagalbos maistu darbo grupė (COHAFA)**, kurios veikloje dalyvauja ir Komisija. Strateginiu lygmeniu COHAFA labai padeda didinti ES bei jos valstybių narių humanitarinės pagalbos veiksmų nuoseklumą ir papildomumą. Kaip ir ankstesniais metais, 2013 m. surengtas kasmetinis pasikeitimas informacija apie Komisijos politiką ir strategijas, informaciją ir analizę. Be to, 2013 m. Komisija dėjo daugiau pastangų stebėdama Europos Parlamento komitetų darbą ir prisidėdama prie jo. Europos Parlamentas buvo informuojamas apie politikos iniciatyvas ir prioritetus ir apie Komisijos atsaką į konkrečias krizes.

2012 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė viešas konsultacijas, kad susipažintų su suinteresuotųjų šalių nuomone apie sunkumus, tikslus ir galimybes toliau didinti ES humanitarinės pagalbos efektyvumą ir poveikį. Taip pat atsižvelgta į kintančias XXI a. pasaulio aplinkybes. 2013 m. kovo mėn. užbaigtos **konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais dėl humanitarinės pagalbos atitikties paskirčiai**; daugiau kaip 100 konsultacijose dalyvavusių suinteresuotųjų subjektų pateikė 55 atsakymus. Be to, 2013 m. birželio mėn. surengta suinteresuotųjų subjektų konferencija, sulaukusi beveik šimto dalyvių. Į konsultacijų rezultatus ketinama atsižvelgti plėtojant susijusius politikos aspektus, kaip antai atsparumą, naujoves ir civilinę saugą.

Dabartinėmis kaip niekad sudėtingomis humanitarinėmis aplinkybėmis **tarptautinis bendradarbiavimas** yra būtinas. Visus 2013 m. ES toliau tvirtai reiškė savo poziciją daugiašaliuose forumuose. Imdamasi vadovaujančio vaidmens vykdant pokyčių darbotvarkę ES siekė pagerinti visuotinį koordinavimą, vadovavimą ir atskaitomybę ir taip sustiprinti bendrą humanitarinį atsaką. Vadovaudamasi šūkiu „Drauge padėkime stokojantiems“ Komisija ES vardu 2013 m. liepos mėn. – 2014 m. liepos mėn. pirmininkavo Humanitarinių reikalų koordinavimo biuro (OCHA) paramos grupei (ODSG). ODSG yra svarbi humanitarinės paramos teikėjų konsultavimosi Jungtinių Tautų Humanitarinių reikalų koordinavimo biuro veiklos klausimais priemonė.

Be to, visus metus toliau siekta plėtoti **humanitarinę pagalbą maisto srityje**. ES įsipareigojimas teikti efektyvią humanitarinę pagalbą maisto srityje įrodomas veikla, susijusia su Pagalbos maisto srityje konvencija. Kad įtvirtintų savo labai svarbų vaidmenį derybose dėl konvencijos, ES siekia vadovauti jos įgyvendinimui. Konvencijos politinė kryptis pasikeitė: nuo pagalbos maistu pereita prie pagalbos maisto srityje, drauge skatinant grynaisiais pinigais grindžiamą pagalbą (kai tai tinkama), o konvencija naudojama kaip platforma siūlyti politinę darbotvarkę ir inovatyvias idėjas bei metodus tarptautiniuose forumuose.

Komisija taip pat toliau laikėsi įsipareigojimo remti **bendro visuotinio humanitarinio pasirengimo ir reagavimo pajėgumų** plėtotę ir stiprinimą. 2013 m. humanitarinio reagavimo pajėgumų didinimo programoms skirta 21 mln. EUR, siekiant ne ilgiau kaip dvejus metus remti 18 naujų pajėgumų didinimo projektų. Šias programas įgyvendinti ėmėsi JT agentūros, NVO ir Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacija. Šiose programose daugiausia dėmesio skirta:

- *sustiprintai visuotinei humanitarinės pagalbos sistemai*: pirmiausia siekta stiprinti humanitarinio reagavimo sistemą, pavyzdžiui, skatinant partnerių ryšius ir sutelkiant išteklius ir priemones (kaip antai greito reagavimo komandas), kad būtų sustiprintos svarbiausios agentūrų vadovavimo grupės funkcijos;
- *humanitarinei pagalbai maisto srityje ir mitybai*, siekiant remti iniciatyvas, kuriomis toliau įgyvendinama Europos humanitarinės pagalbos maisto srityje politika ir koordinuojami su tuo susiję veiksmai.

IŠVADA

Visus 2013 m. ES efektyviai sprendė klausimus, susijusius su vis didėjančiomis reagavimo į nelaimes ir pagalbos nukentėjusiesiems visame pasaulyje reikmėmis, – pagalba suteikta daugiau kaip 120 mln. žmonių. Išlaikydama aukštą 2012 m. pagalbos lygį (per 1,3 mlrd. EUR²²), ES sureagavo į visas dideles ekstremalias situacijas (Sirijoje, Centrinės Afrikos Respublikoje, Filipinuose, Sahelyje ir kt.) ir sustiprino savo, kaip svarbiausios pasaulinės humanitarinės pagalbos teikėjos, vaidmenį.

Nelaimių skaičius visame pasaulyje tebeauga, dėl klimato kaitos tokios tendencijos veikiausiai tęsis. Todėl humanitariniai veiksmai turi būti vykdomi kaip niekad veiksmingai. Atsižvelgiant į finansų krizę dėta dar daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad kiekvienas euras būtų tinkamai panaudotas. Tai reiškia ne tik siekį užtikrinti, kad tinkama pagalba būtų laiku suteikta tiems, kuriems jos labiausiai reikia, bet ir siekį rasti būdų geriau panaudoti turimas lėšas. 2013 m. nemažai dėmesio skirta spartumo ir veiksmingumo didinimui, taip pat procesų ir veiksmų dubliavimo šalinimui.

Didelė pažanga padaryta civilinės saugos veiksmų srityje: pradėjo veikti Reagavimo į nelaimes koordinavimo centras (RNKC) ir priimti nauji ES civilinės saugos teisės aktai, kuriais labai sustiprinamas valstybių narių bendradarbiavimas reaguojant į nelaimes. Ekstremalioji situacija Filipinuose buvo ypač geras pavyzdys, kai Komisijai ir valstybėms narėms pavyko sėkmingai suderinti humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos operacijas ir glaudžiai bendradarbiauti. Iš karto po nelaimės visos valstybės narės teigiamai sureagavo į pagalbos prašymus, kuriuos koordinavo RNKC, o ES skubiai suteikė papildomą humanitarinę ir kitą pagalbą.

Bendros informacijos apie ECHO GD pateikta adresu

http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm.

Finansinės informacijos apie Komisijos 2013 m. veiklą humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos srityje pateikta adresu

http://ec.europa.eu/echo/funding/key_figures/echo_en.htm.

Informacijos apie ankstesniais metais vykdytą veiklą pateikta adresu

http://ec.europa.eu/echo/about/annual_reports_en.htm.

²²

Tik Komisijos įnašas, neįskaitant ES valstybių narių įnašų.